

Nowe oblicze terenów pogórnicznych rekultywacja

Surowce mineralne to produkty przeróbki kopalin pozyskiwanych ze złóż, które są wykorzystywane gospodarczo. Mają one bardzo duże znaczenie dla rozwoju wielu gałęzi przemysłu (budownictwo, hutnictwo, drogownictwo) i są obecne w codziennym życiu każdego z nas (m.in. w smartfonach, laptopach, czy też samochodach).

Najstarszym systemem pozyskiwania surowców ze złóż naturalnych jest eksploatacja metodą odkrywkową. W Polsce pozyskuje się w ten sposób węgiel brunatny, torf i surowce skalne np. piaski, żwiry, wapienie, dolomity, granity. Wydobycie kopalin skutkuje jednak przeobrażeniem środowiska przyrodniczego i może prowadzić do przekształcenia krajobrazu, zanieczyszczenia gleby, zmiany stosunków wodnych oraz niszczenia szaty roślinnej i siedlisk zwierzęcych.

Po zakończeniu wydobycia tereny zmienione w wyniku działalności górniczej należy poddać rekultywacji. Polega ona na przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowej lub przyrodniczej m.in. przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie własności fizycznych i chemicznych, odtworzenie gleb oraz uregulowanie stosunków wodnych. Działania naprawcze powinny być ukierunkowane na odnowę oraz podniesienie wartości użytkowej, kulturowej i estetycznej obszarów poeksploatacyjnych.

Do rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów pogórnicznych stosuje się przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Norma PN-G-07800 (Górnictwo odkrywkowe) definiuje pojęcie rekultywacji i podaje 5 podstawowych kierunków rekultywacji:

Kierunek rekultywacji

LEŚNY

polega na przygotowaniu gruntu do zagospodarowania leśnego i nasadzeń drzew i krzewów.

W wyrobisku złoża piasku i żwiru „Biały Dwór” w Sępólnie w ramach rekultywacji odtworzono naturalny las iglasty.

Kierunek rekultywacji

ROLNY

polega na przygotowaniu obszaru do zagospodarowania rolniczego tj. przekształcenia go w grunty orne, pastwiska, sady lub ogrody.

Wyrobisko złoża Dubowo Drugie II wykorzystano do celów rolniczych.

Kierunek rekultywacji

SPECJALNY

polega na przygotowaniu terenu do zagospodarowania na inne cele niż na rekultywację rolną, leśną, komunalną oraz wodną. W ramach rekultywacji specjalnej powstają np. składowiska odpadów i farmy fotowoltaiczne.

Kierunek rekultywacji

KOMUNALNY

polega na przygotowaniu gruntów do celów komunalnych, np. pod parki, zieleńce, obiekty sportowe i wypoczynkowe (stoki narciarskie, pola golfowe, ścieżki rowerowe itp.).

Wyrobisko po wydobyciu złoża kruszywa naturalnego Góry XI i Góry XVI (gm. Jakubów) zrehabilitowano w kierunku rekreacyjnym. Powstał Ośrodek Szkoleniowo - Rekreacyjny „Wilcze Doły”. Na terenie ośrodka znajduje się strzelnica, paintball, tory do jazdy quadami.

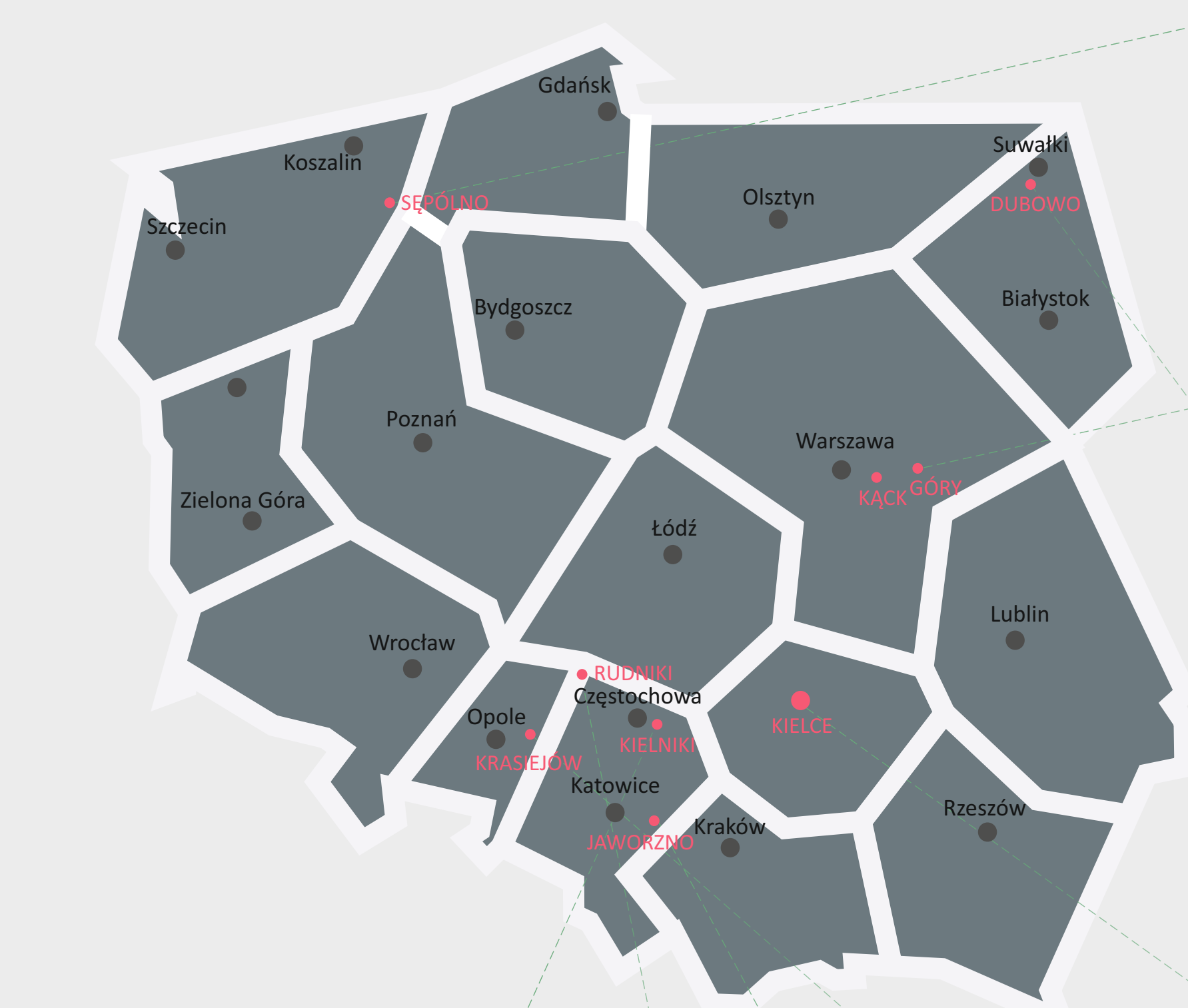
Kierunek rekultywacji

WODNY

polega na budowaniu na terenie wyrobiska zbiorników wodnych wykorzystywanych w różnych celach np. retencyjnym, rekreacyjnym (sportowym, wędkarskim itp.).

Piaskownia w Kącku to przykład wyrobiska zrehabilitowanego w kierunku wodno - rekreacyjnym. Na terenie Kąpieliska Kąck znajdują się trzy niewielkie jeziora, piaszczyste plaże, place zabaw.

Coraz częściej koncepcje zagospodarowania urbanistyczno-przestrzennego obszarów poeksploatacyjnych podnoszą w znaczący sposób walory estetyczne terenów, co sprzyja poprawie społecznego odbioru kolejnych inwestycji wydobywczych. Na terenach związanych z górnictwem odkrywkowym powstają kompleksy wodno – rekreacyjne, sportowe, centra edukacji, które stają się pożądaną atrakcją rejonu przyciągającą turystów.

PRZYKŁADY ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW POEKSPLOATACYJNYCH

Ścieżka edukacyjna

KIELNIKI

W nieczynnym kamieniołomie wapienia w zboczu wzgórza Kielniki powstała geologiczna ścieżka edukacyjna. Trasa prowadzi przez kamieniołom Kielniki do Olsztyna k. Częstochowy.

Ścieżki edukacyjna

RUDNIKI

Na terenie dawnego kamieniołomu wapienia Lipówka w Rudnikach (gmina Rędziny k. Częstochowy) powstały przyrodnicze ścieżki edukacyjne oraz zbiornik wodny. W dawnym wyrobisku organizowane są gry terenowe, pikniki i inne wydarzenia rozrywkowo-kulturalne.

Obiekty edukacyjno-rekreacyjne

JAWORZNO

Na terenie dawnego kamieniołomu wapienia Sodowa Góra powstał Ośrodek Edukacji Ekologiczno-Geologicznej Geosfera w Jaworznie. Znajdują się tu m.in. pawilony ekspozycyjne, ścieżki spacerowe i edukacyjne, tężnia solankowa, ogród sensoryczny, zbiornik wodny z plażą, plac zabaw.

Obiekty edukacyjno-rekreacyjne

KRASIEJÓW

Na terenie wyrobiska iłów i w pokojach palenisk stworzono Dinopark Krasiejów. Muzeum i ścieżki edukacyjne znajdują się nad czynnym stanowiskiem paleontologicznym.

Obiekty edukacyjno-rekreacyjne

KIELCE

Kadzielnia, Wietrznia i Ślichowice to trzy najbardziej znane kamieniołomy na terenie Kielc. Wyrobiska zostały zaadaptowane do celów edukacyjnych, rekreacyjnych i turystycznych. Znajdują się tu punkty widokowe, muzeum, ścieżki spacerowe i dydaktyczne, sztuczny wodospad, amfiteatr, park liniowy, rezerwat skalny.